

Udsivning af pesticider fra råstofgrave og støjvolde

6. marts 2024 ATV Vintermøde

Morten Birch Larsen (Rambøll), Karl Rasmus Haxthausen (Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelse), Claus Larsen (DMR), Ditte Andreasen Søborg og Loren Mark Ramsay (VIA University College), Anne Marie Henriksen (Region Nordjylland), Morten Steen (Region Midtjylland), Curt Kyhn (Region Syddanmark), Jens Christian Storgaard (Region Hovedstaden)

RAMBOLL

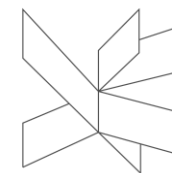
Bright ideas.
Sustainable change.

Baggrund

- Møde med Aarhus Kommune
- Administrationspraksis ved etablering af jordtipe i pesticidesårbare områder:
  - 0-4 m u.t.: kan frit anvendes hvis der ikke har været benyttet pesticider i >7år
  - Øvrig jord: kan frit anvendes i OSD områder men udenfor sårbare områder
  - Potentielle punktkilder: henvises til arealer udenfor OSD og indvindingsoplande
- Jordflytteren skal dokumentere/sandsynliggøre at der ikke har været anvendt pesticider i >7 år
- Alternativt analyse terrænnære vandprøver for pesticider

Ny retning

- Projektgruppen opbygges
  - Regioner

- Råstofgrave
- Støjvolde
- Landbrugsjord

VIA University
College

REGION NORDJYLLAND

Region Syddanmark

Region
Hovedstaden

Formål

- Opnå viden om udvaskning af pesticider fra tilført/nyttiggjort jord
- Skabes der et nyt miljøproblem ved placering af jord i støjvolde og råstofgrave?
- Skal der tages hensyn til dette ved myndighedsadministration af jordflytning?
- Hypotese: Jord, der betragtes som ren, kan indeholde pesticider, der potentielt kan udvaskes til grundvandet

Strategi

•Litteraturstudie

- Udvaskning af pesticider
- Intakt vs omrørt jord

•Valg af undersøgelsesmetoder

- Sugeceller
- Filtersatte boringer

•Valg af feltlokaliteter

•Kriterier

- Geologisk og hydrogeologiske forhold
- Eksisterende boringer
- Jordens oprindelse
- Nuværende aktivitet

•Bruttoliste

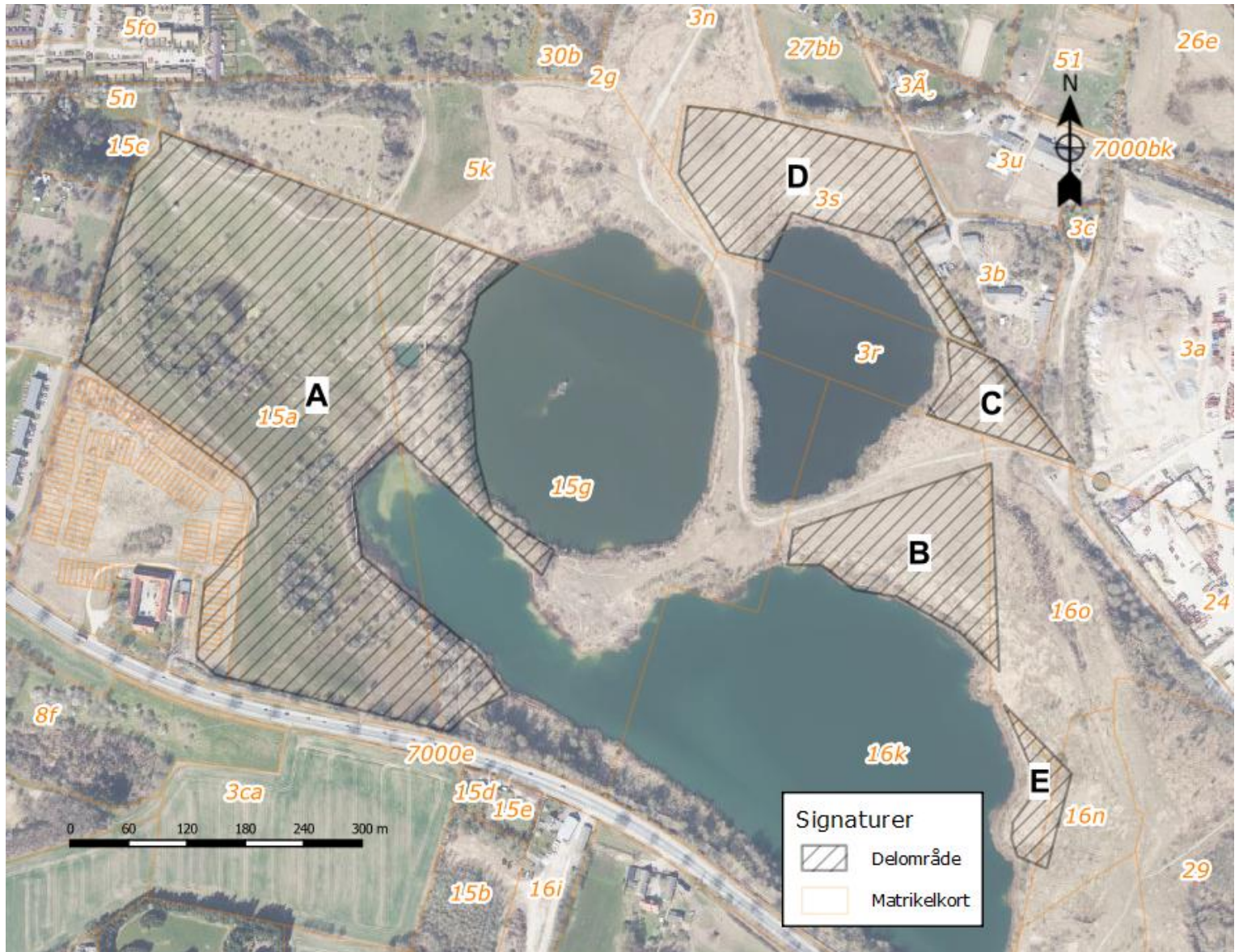
•Undersøgelsesomfang og økonomi

•Endelig lokalitetsliste

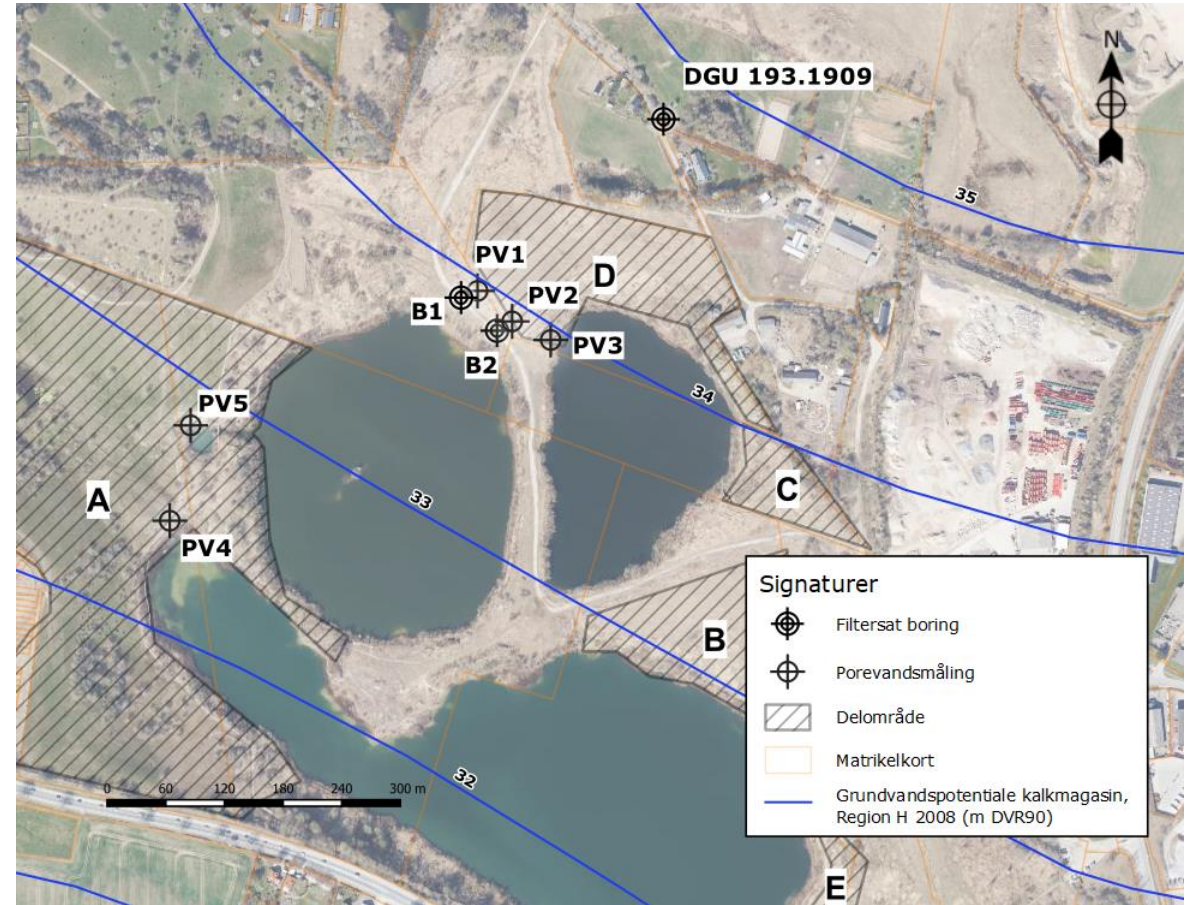
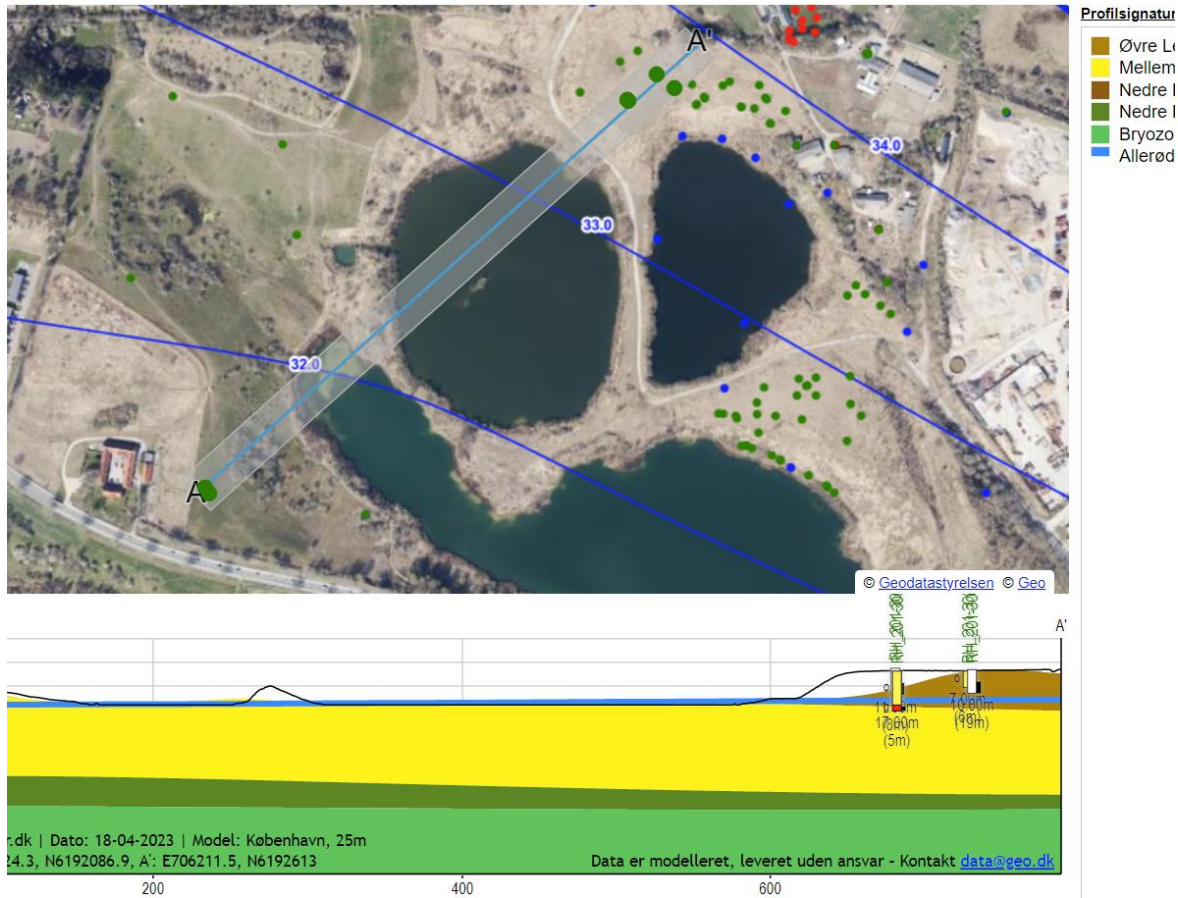
- 6 råstofgrave
- 1 støjvold

Lynge Grusgrav

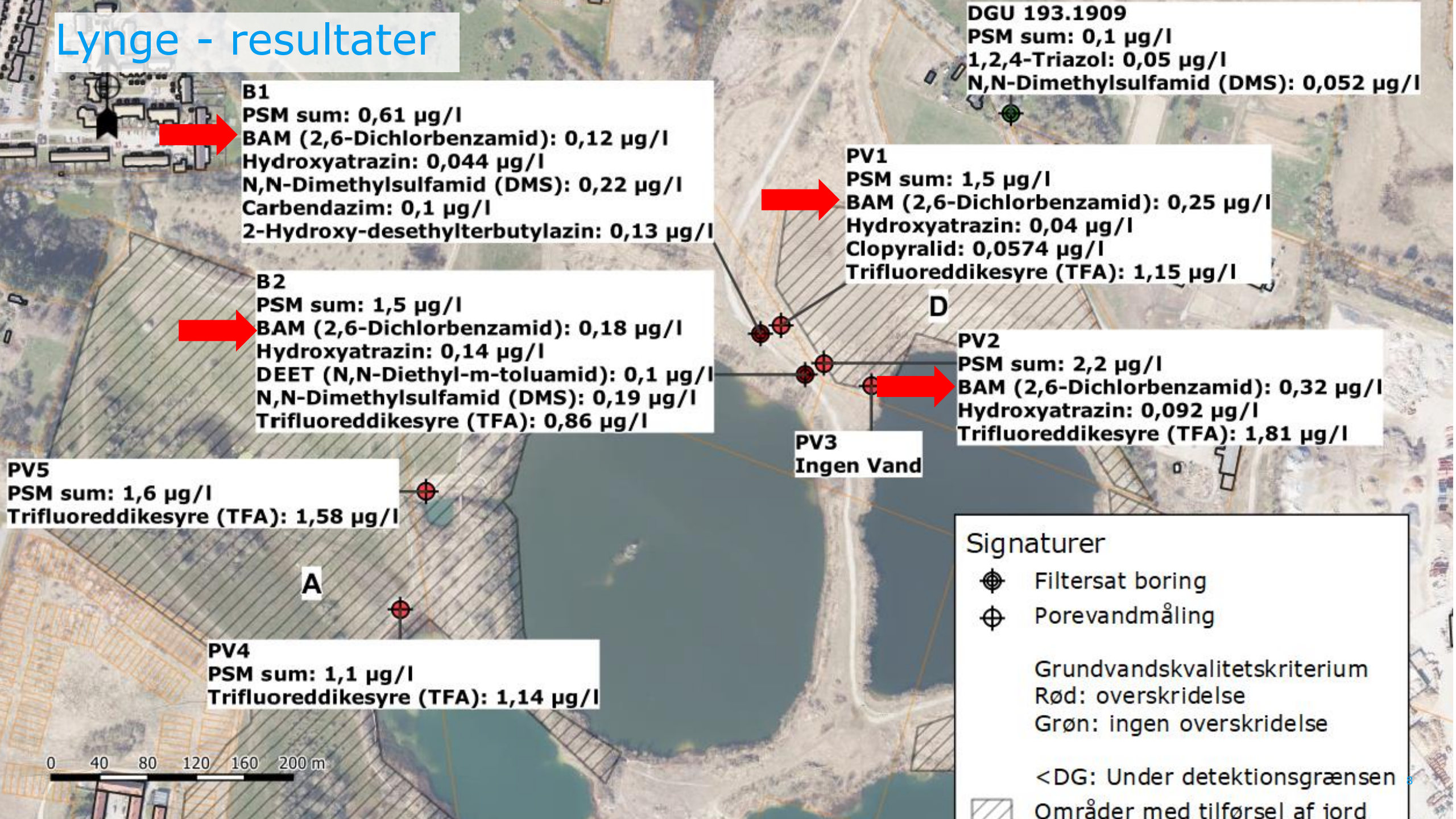
- 1984-2006 Råstofindvinding
- 1999-2010 Retablering
- 2012-2020 Forureningsundersøgelser

Lynge Grusgrav

Lynge - resultater

B1
PSM sum: 0,61 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,12 µg/l
Hydroxyatrazin: 0,044 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,22 µg/l
Carbendazim: 0,1 µg/l
2-Hydroxy-desethylterbutylazin: 0,13 µg/l

B2
PSM sum: 1,5 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,18 µg/l
Hydroxyatrazin: 0,14 µg/l
DEET (N,N-Diethyl-m-toluamid): 0,1 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,19 µg/l
Trifluoreddikesyre (TFA): 0,86 µg/l

PV5
PSM sum: 1,6 µg/l
Trifluoreddikesyre (TFA): 1,58 µg/l

PV4
PSM sum: 1,1 µg/l
Trifluoreddikesyre (TFA): 1,14 µg/l

PV1
PSM sum: 1,5 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,25 µg/l
Hydroxyatrazin: 0,04 µg/l
Clopyralid: 0,0574 µg/l
Trifluoreddikesyre (TFA): 1,15 µg/l

PV2
PSM sum: 2,2 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,32 µg/l
Hydroxyatrazin: 0,092 µg/l
Trifluoreddikesyre (TFA): 1,81 µg/l

PV3
Ingen Vand

DGU 193.1909
PSM sum: 0,1 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,05 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,052 µg/l

Signaturer

- ⊗ Filtersat boring
- ⊕ Porevandmåling

Grundvandskvalitetskriterium
Rød: overskridelse
Grøn: ingen overskridelse

<DG: Under detektionsgrænsen

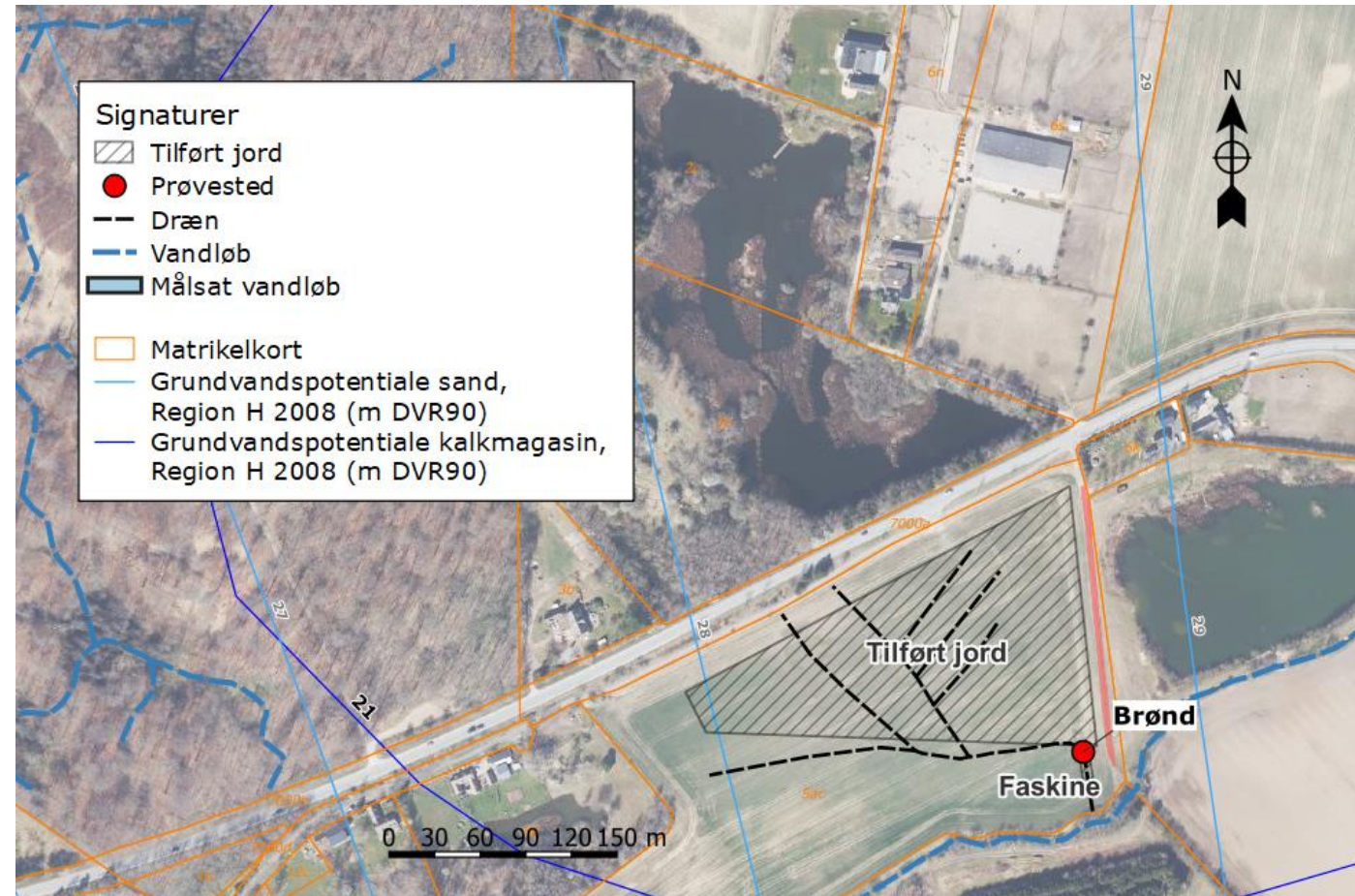
▨ Områder med tilførsel af jord

0 40 80 120 160 200 m

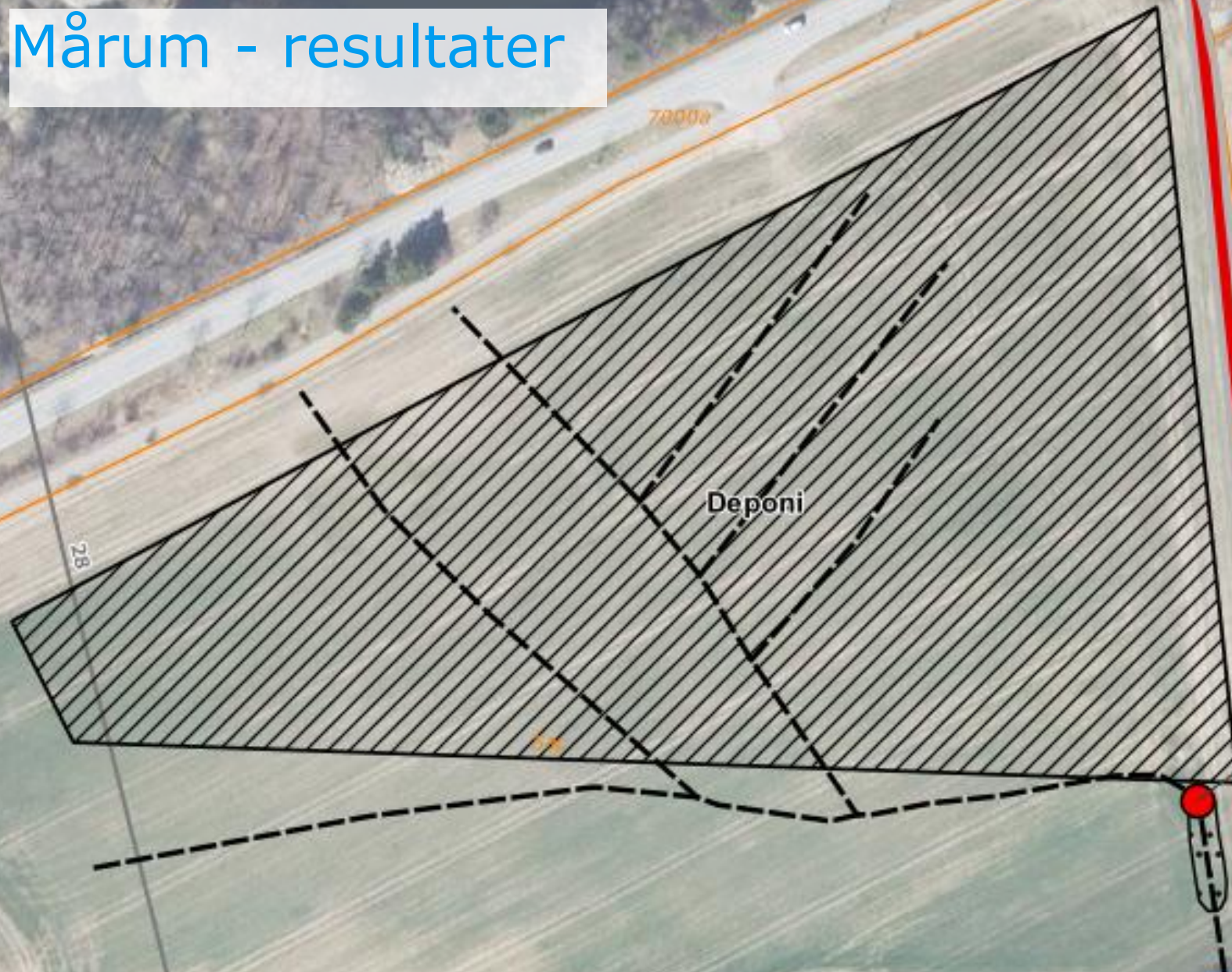

Mårum

- 1999-2014 Lergrav
- 2014-2017 Tilførsel af 105.000 tons intaktjord
- 2017- Landbrugsjord

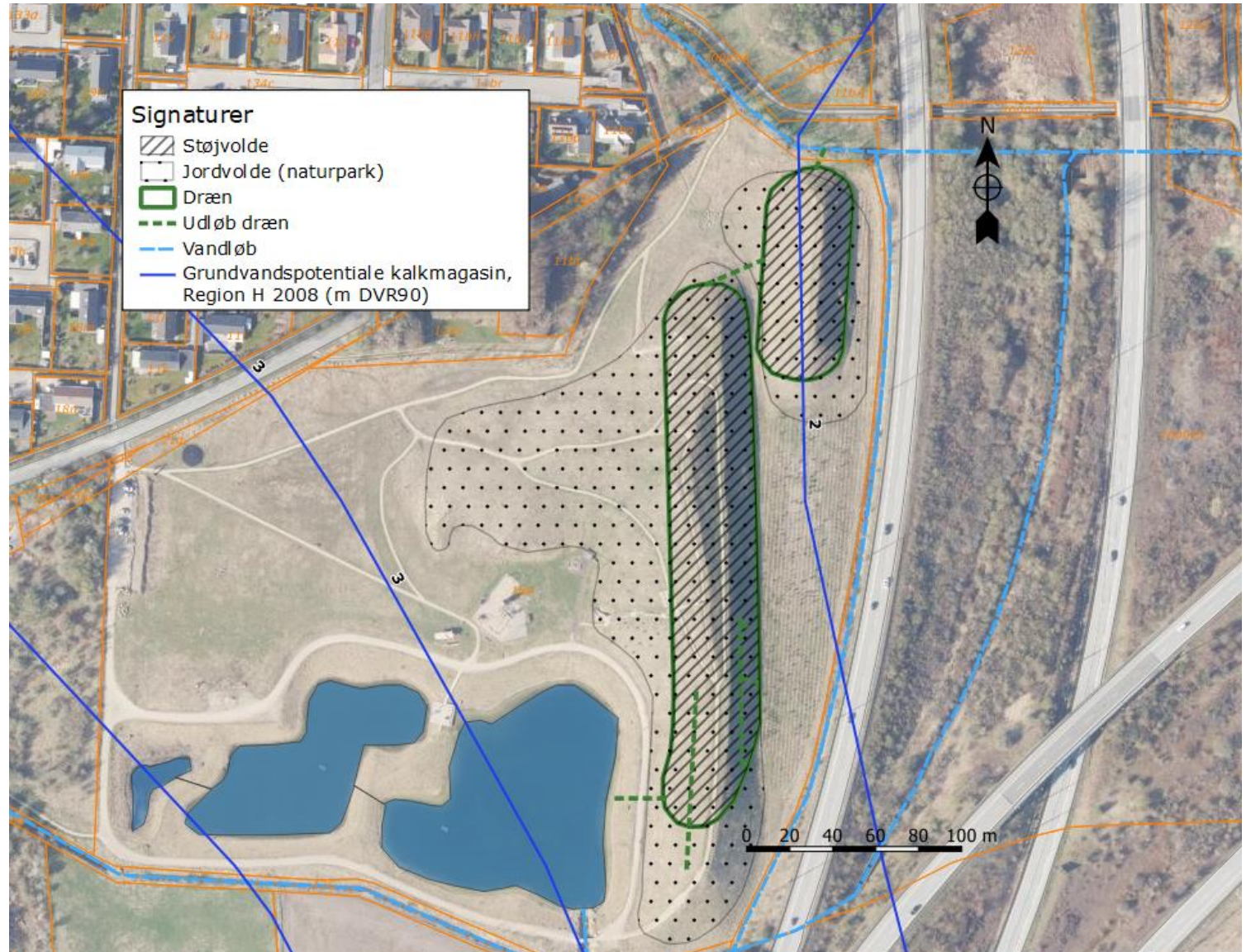
Mårum - resultater

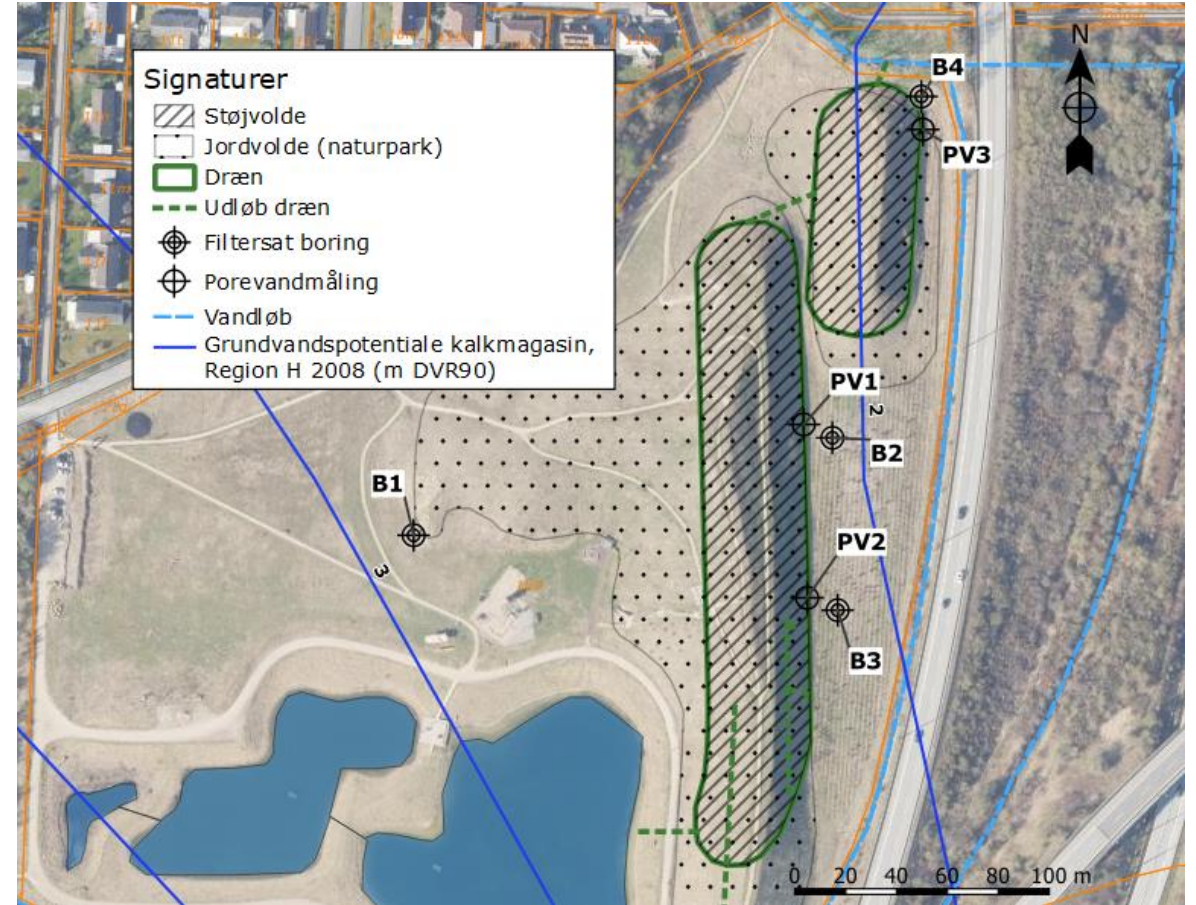
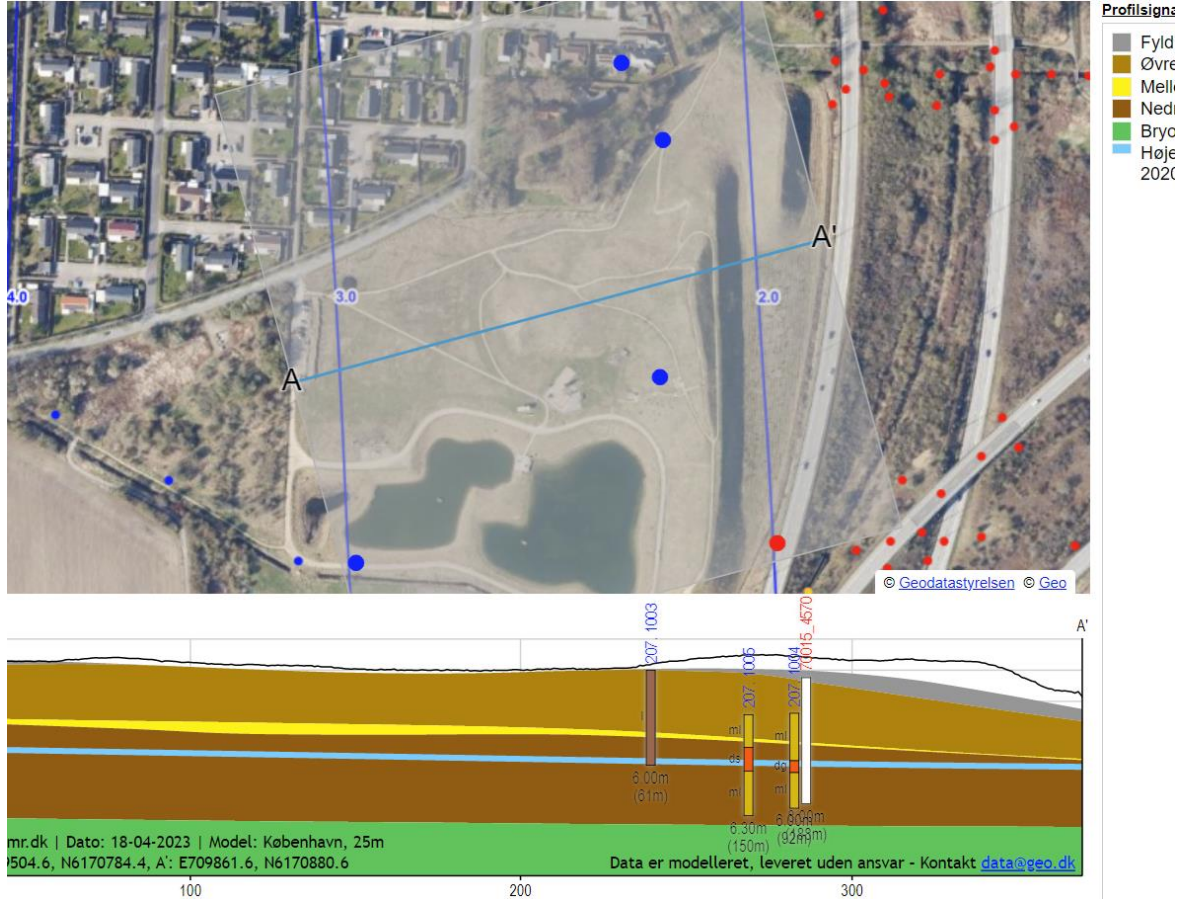
Brønd
PSM sum: 0,47 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,24 µg/l
Diflufenican: 0,022 µg/l
Prosulfocarb: 0,068 µg/l
Mesosulfuron-methyl: 0,0669 µg/l
Fluopyram: 0,035 µg/l
AMPA (Aminomethylphosphorsyre): 0,04 µg/l

Røjlegrøften

- Støjvolde etableret i naturpark
- 2016-2017 140.000 m³ jord tilført
- Kendskab til jordens oprindelse

Røjlegrøften

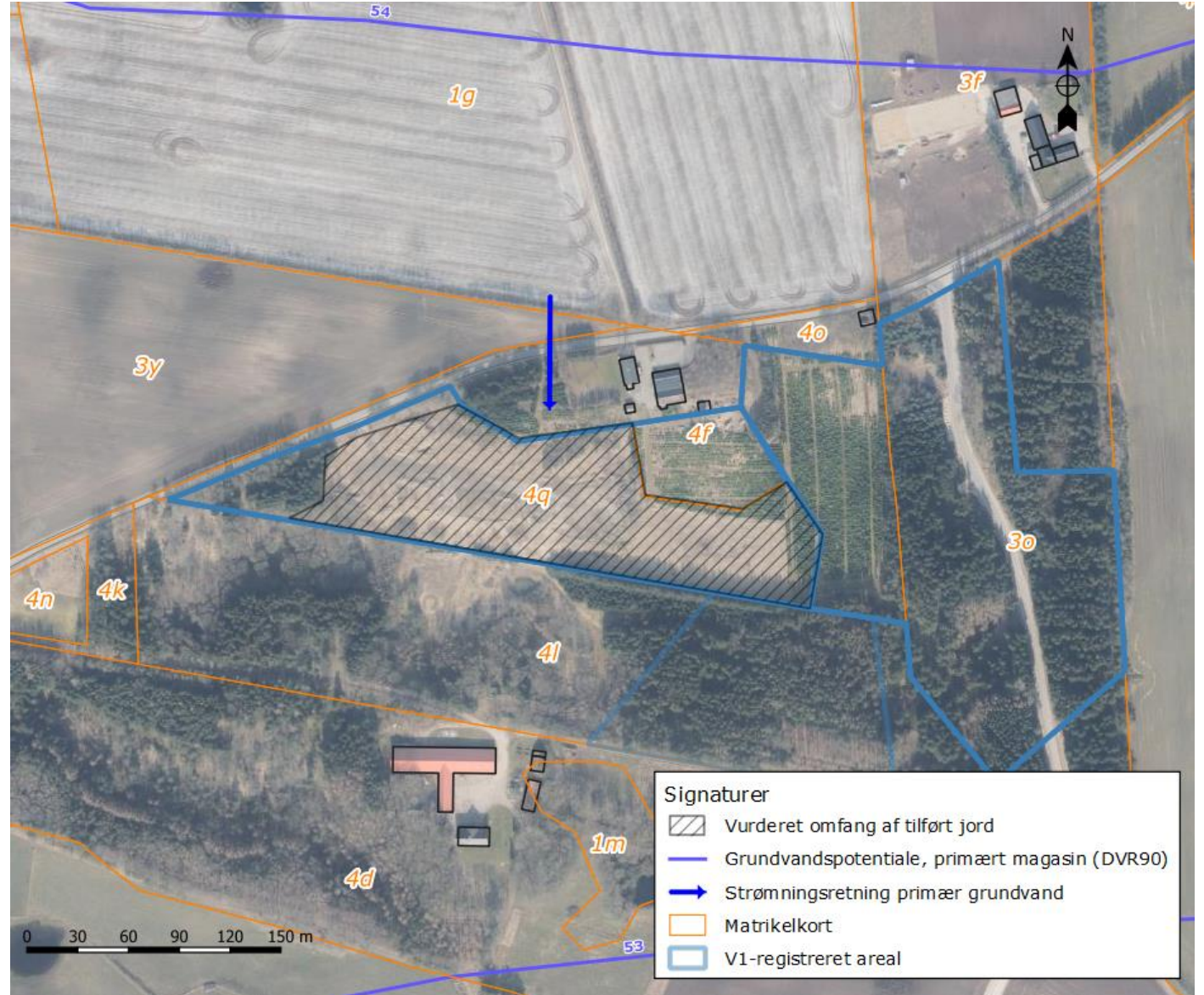

Røjlegrøften

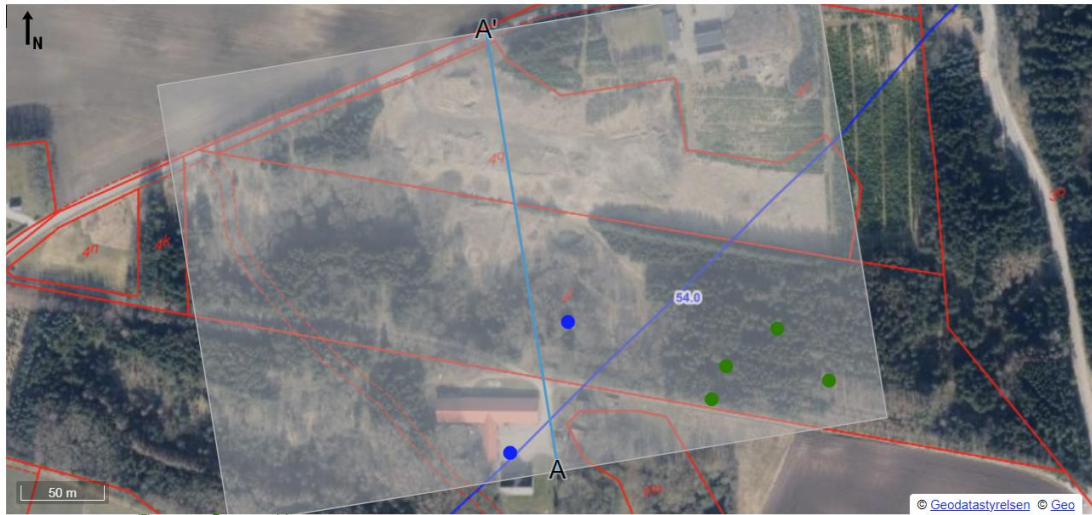

Fragdrupvej

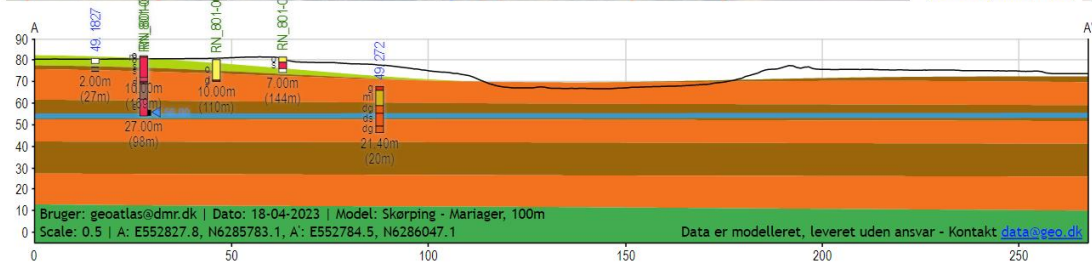
- 1954-<1970 Grusgrav
- 1980-1994 Fyldplads
- 2009-2020 Tilført 35.000 m³ uforurennet jord

Fragdrupvej

- Profilsignatur**
- Øvre sand/ler
  - Ler 1
  - Sand 1
  - Ler 2
  - Sand 2
  - Ler 3
  - Sand 3
  - Øvre kalk
  - Kongerslev kalkmagasin

Fragdrupvej - resultater

PV3
PSM sum: 0,12µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,11µg/l
Hydroxyatrazin: 0,014µg/l

PV2
PSM sum: 0,039µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,039µg/l

PV1
PSM sum: 0,043µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,043µg/l

B3
Ingen vand

B2
<DG

B1
<DG

49.272
<DG

Signaturer

- Filtersat boring
- Porevandmåling

Grundvandskvalitetskriterium
Rød: overskridelse
Grøn: ingen overskridelse

<DG: Under detektionsgrænsen

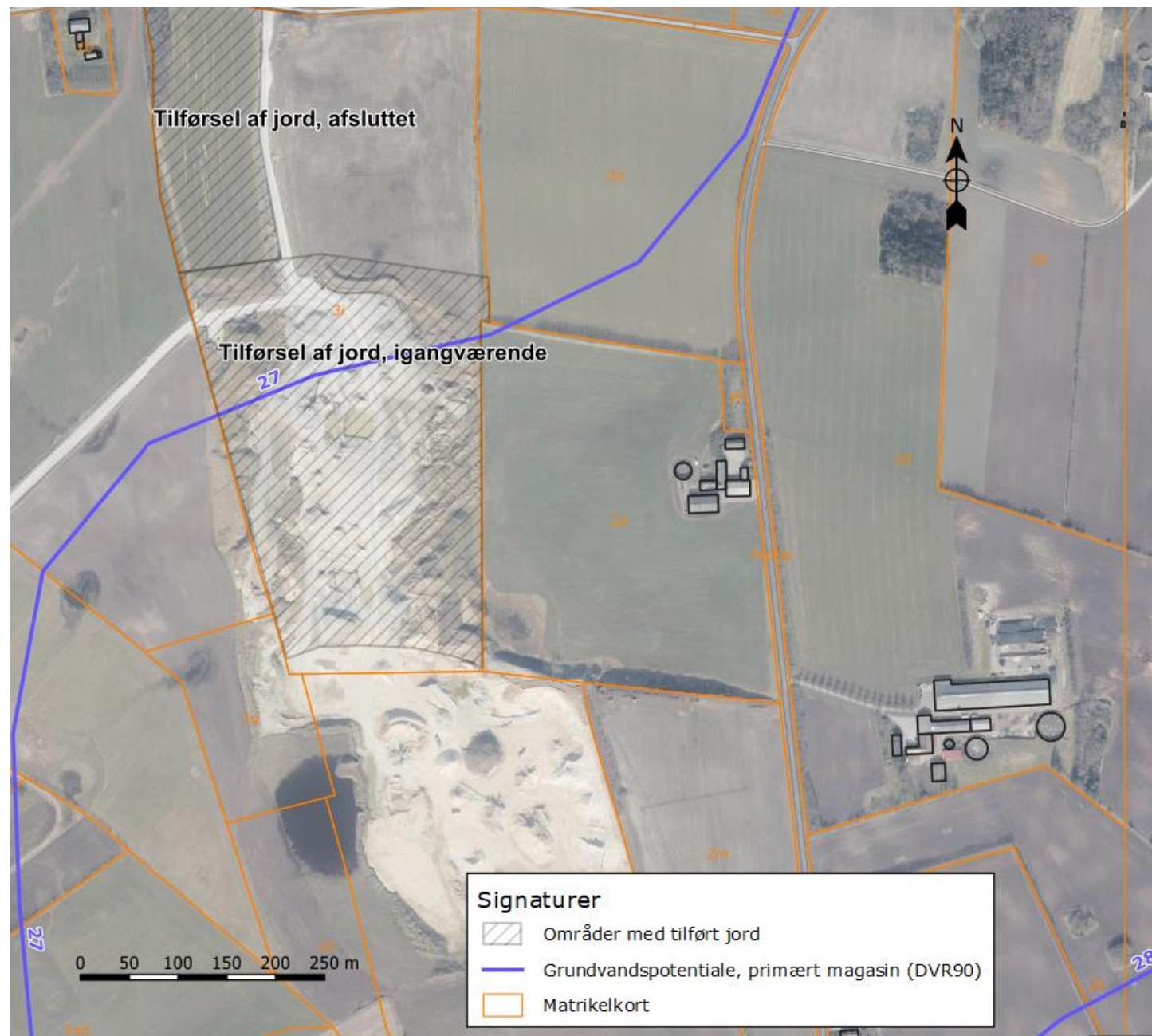
10 20 30 40 50 m

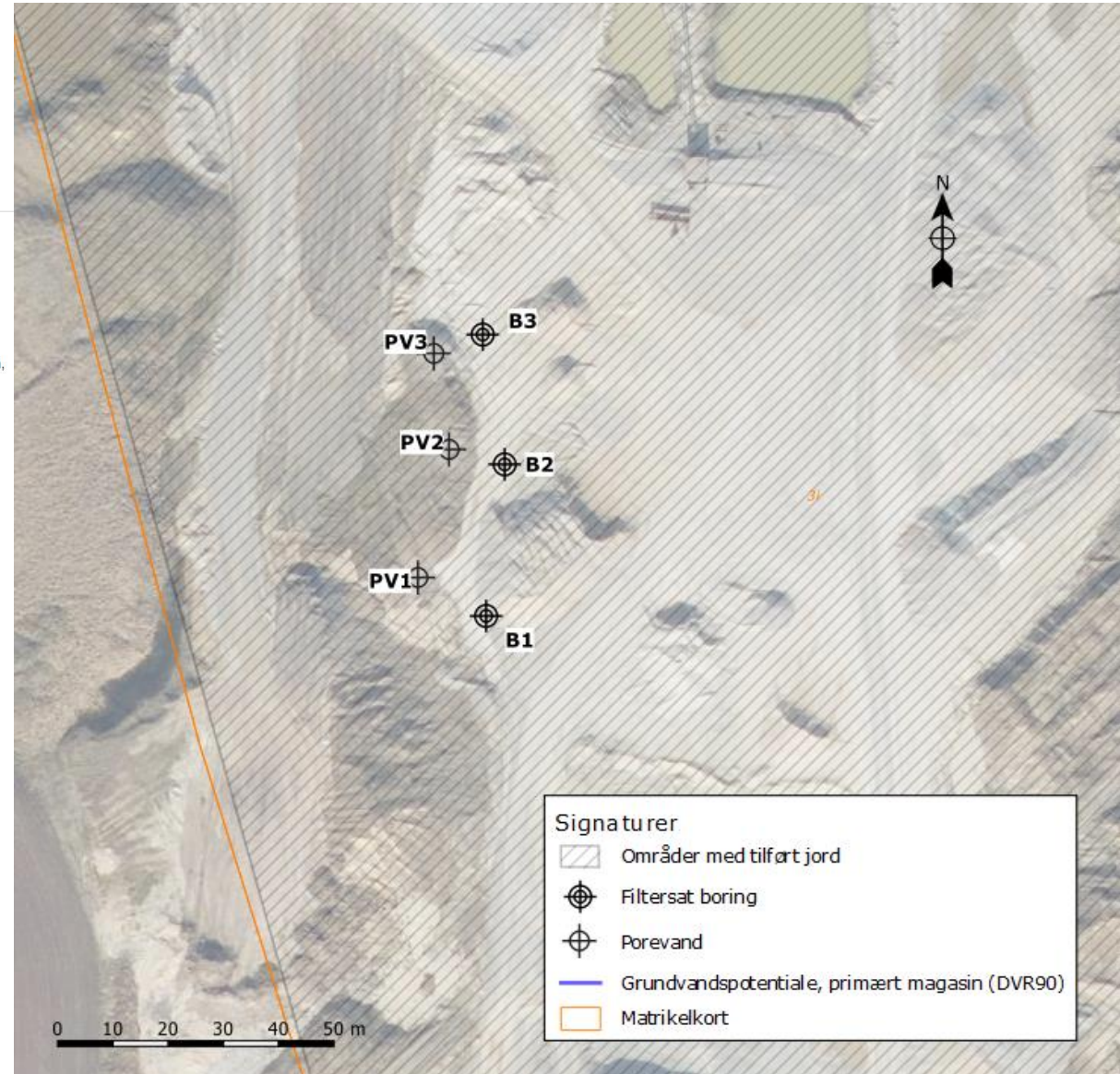
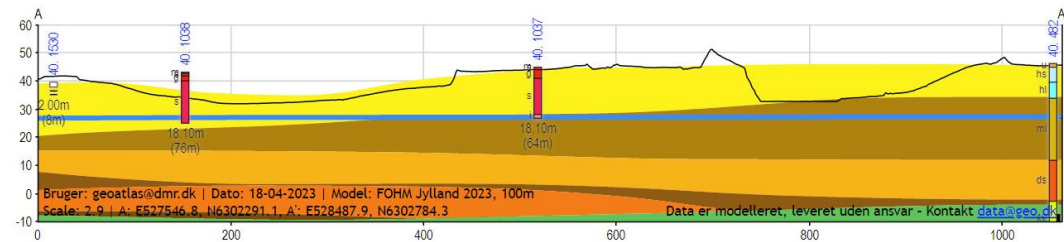

Bjørnstrup

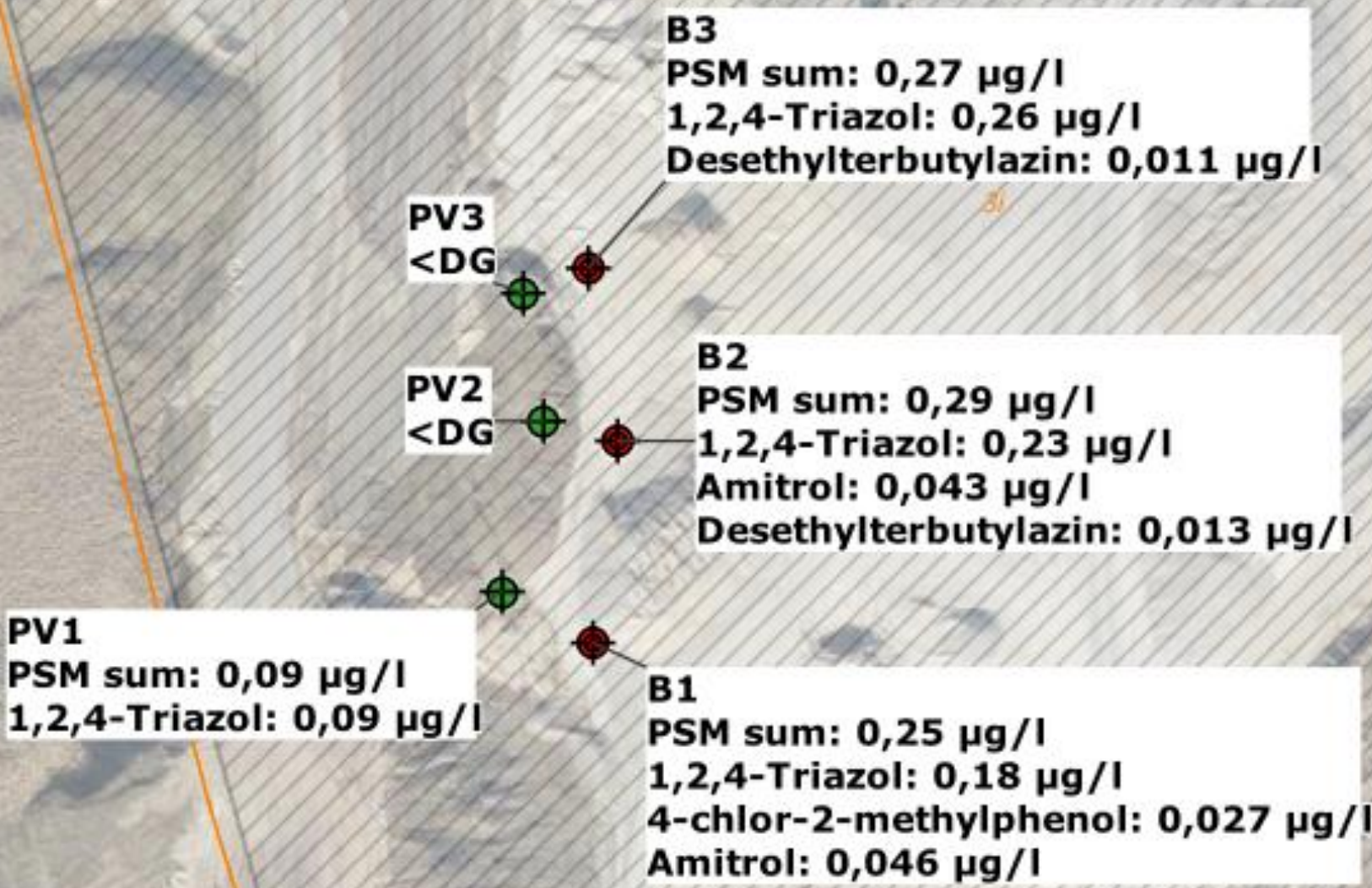
- Igangværende råstofgrav
- Dispensation til tilførsel af ren jord
- Tilført 66.000 m³

Bjørnstrup

Bjørnstrup - resultater

Signaturer

- Filtersat boring
- Porevandmåling

Grundvandskvalitetskriterium
Rød: overskridelse
Grøn: Ingen overskridelse

<DG: Under detektionsgrænsen

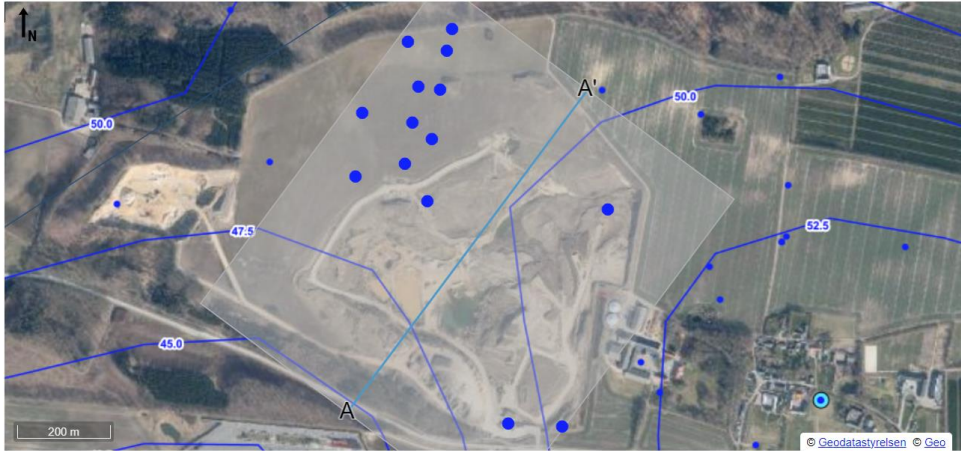

Kalbygård

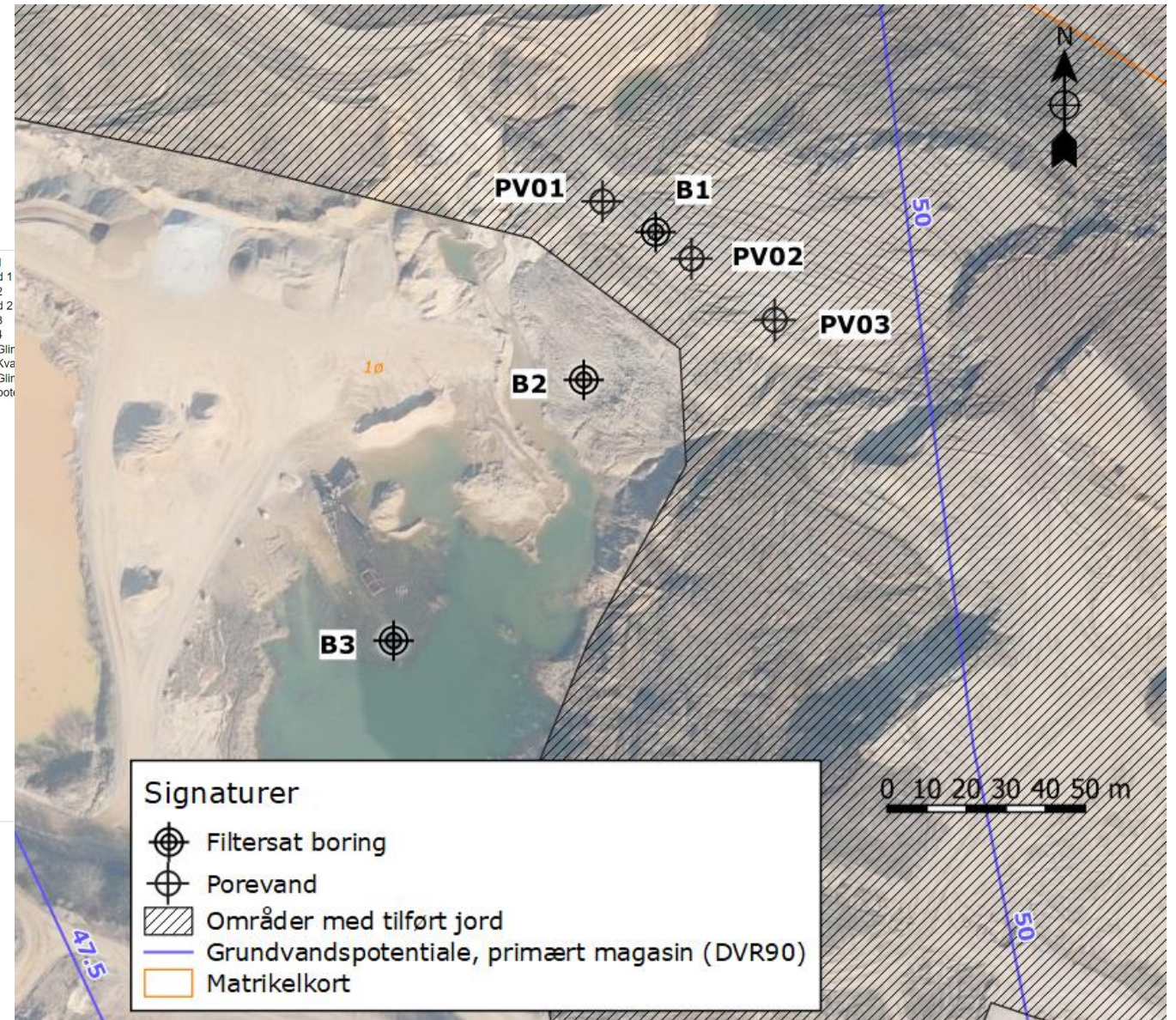
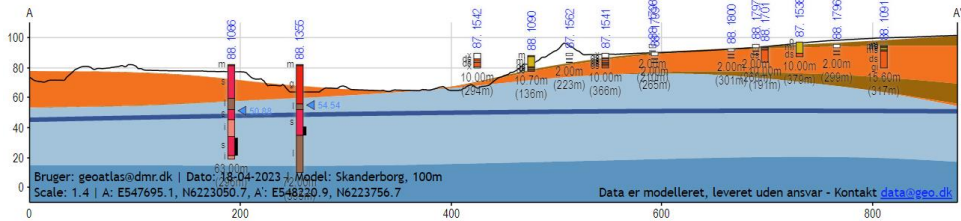
- Råstofgrav
- Tilført jord siden 1980'erne
- Tilført flere millioner m³ jord

Kalbygård

- Profilsignatur**
- Kvartær Ler 1
  - Kvartær Sand 1
  - Kvartær Ler 2
  - Kvartær Sand 2
  - Kvartær Ler 3
  - Kvartær Ler 4
  - Prækvartær Glin
  - Prækvartær Kva
  - Prækvartær Glin
  - Region Midt pot

Kalbygård - resultater

PV01
PSM sum: 110 µg/l
4-chlor-2-methylphenol: 0,05 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,083 µg/l
Hydroxyatrazin: 0,041 µg/l
Trichloronat: 0,22 µg/l
Bentazon: 0,038 µg/l
Cyromazin: 0,221 µg/l
Diflufenican: 0,39 µg/l
Ethylenthiourea (ETU): 0,054 µg/l
Fenoxaprop: 0,0408 µg/l
Hydroxy-simazin: 0,08 µg/l
Imazalil: 0,16 µg/l
Imidacloprid: 0,101 µg/l
MCPA: 1,6 µg/l
Mechlorprop (MCP): 0,031 µg/l
Metamitron: 0,073 µg/l
Methyl-Desphenyl-Chloridazon: 0,05 µg/l
Metribuzin: 0,056 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,082 µg/l
Triasulfuron: 0,028 µg/l
Tritosulfuron: 0,07 µg/l
2-(3-trifluoromethylphenoxy)nicotin syre: 107 µg/l
Dichlorvos: 0,022 µg/l

B1
<DG

B2
<DG

B3
PSM sum: 0,08 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,08 µg/l

PV02
PSM sum: 1,3 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,28 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,33 µg/l
Hydroxy-simazin: 0,041 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,43 µg/l
2-(3-trifluoromethylphenoxy)nicotin syre: 0,251 µg/l

PV03
PSM sum: 0,45 µg/l
BAM (2,6-Dichlorbenzamid): 0,068 µg/l
DEET (N,N-Diethyl-m-toluamid): 0,044 µg/l
Methyl-Desphenyl-Chloridazon: 0,04 µg/l
N,N-Dimethylsulfamid (DMS): 0,048 µg/l
2-(3-trifluoromethylphenoxy)nicotin syre: 0,119 µg/l
Desphenyl-Chloridazon: 0,13 µg/l

Signaturer

- ⊗ Filtersat boring
- ⊕ Porevandmåling

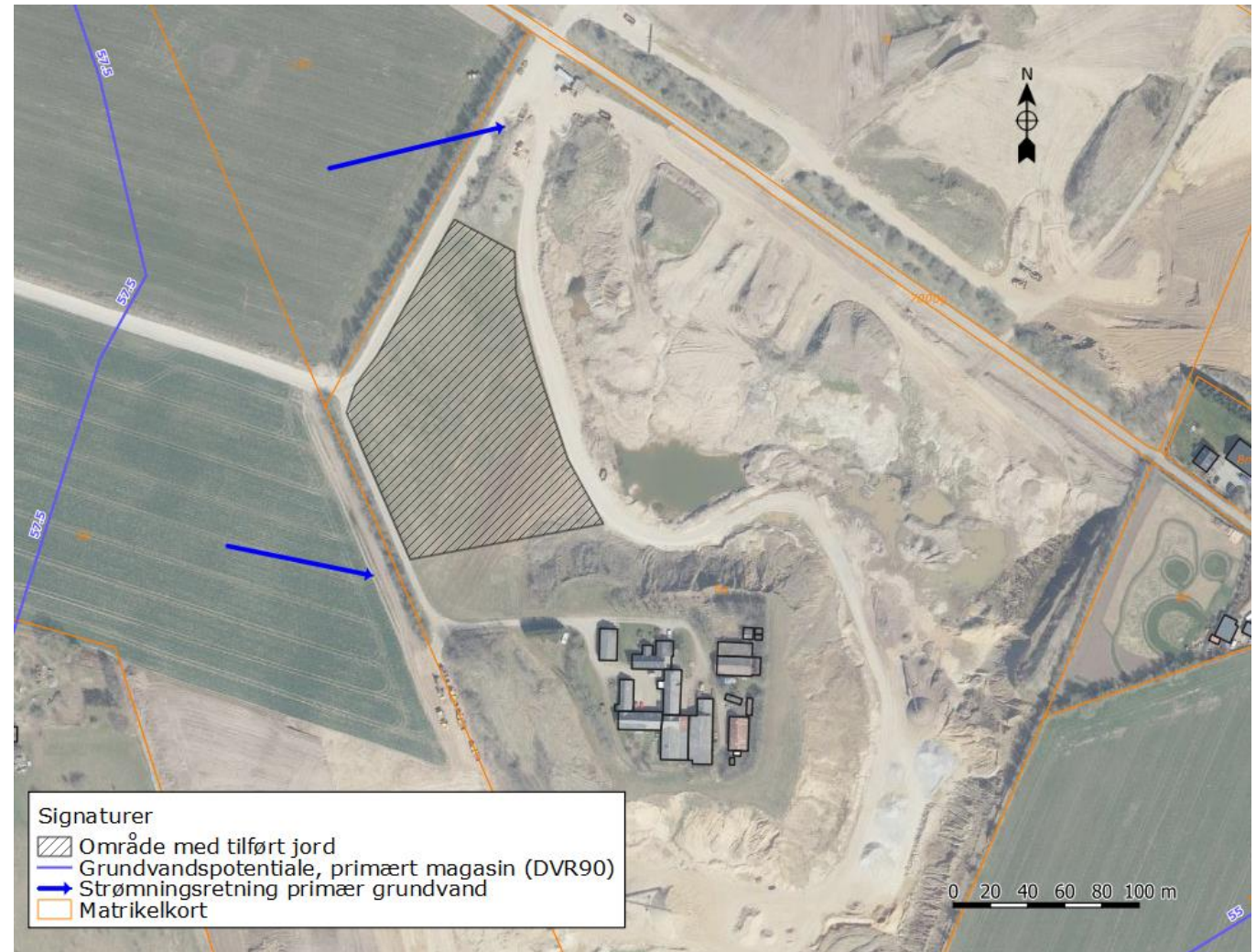
Grundvandskvalitetskriterium
Rød: overskridelse
Grøn: Ingen overskridelse

<DG: Under detektionsgrænsen

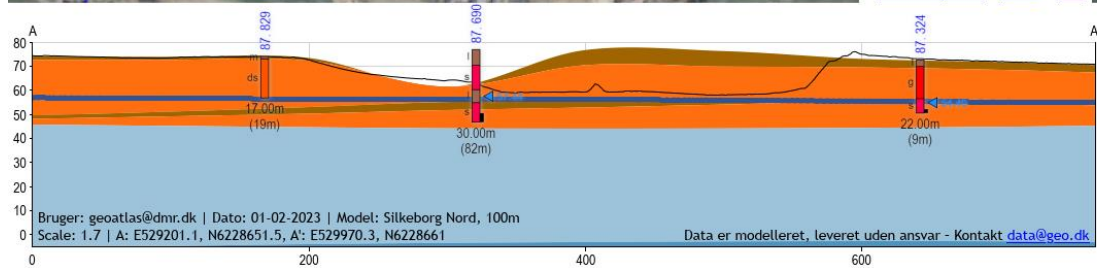

Sinding

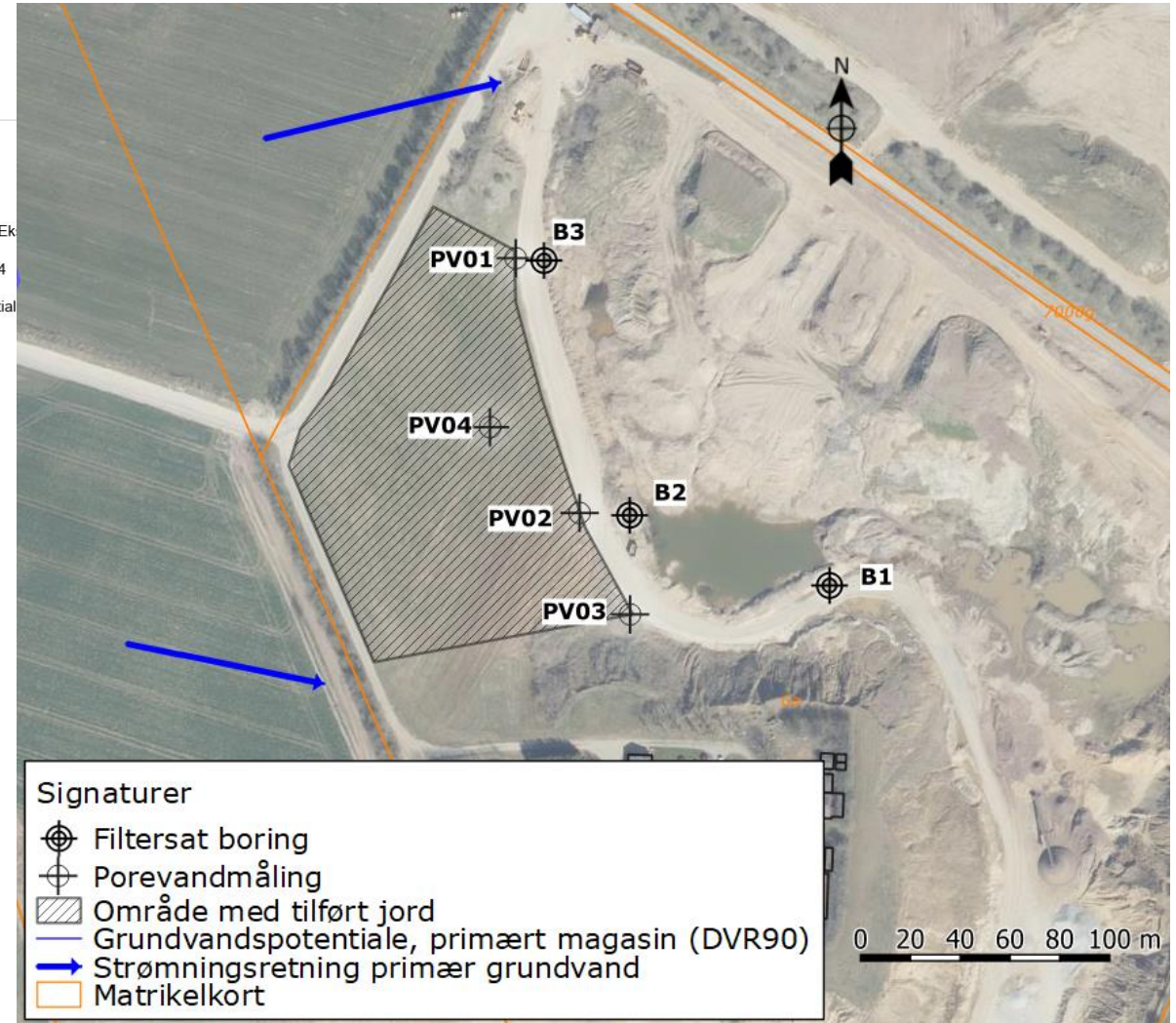
- Råstofgrav
- Dispensation til tilførsel af jord – 100.000 m³

Sinding

- Profilsignatur**
- Kvartær Ler 1
  - Kvartær Sand 1
  - Kvartær Ler 2
  - Kvartær Sand 2
  - Kvartær Ler 3
  - Prækvartær Sand Ek
  - Prækvartær Ler 4
  - Prækvartær Sand 4
  - Prækvartær Ler 5
  - Region Midt potential

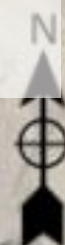

Sinding - resultater

PV01
PSM sum: 0,25 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,03 µg/l
Methyl-Desphenyl-Chloridazon: 0,03 µg/l
Desphenyl-Chloridazon: 0,1 µg/l
Dinoterb: 0,033 µg/l
Metamitron-desamino: 0,06 µg/l

B3
Ingen vand

PV04
PSM sum: 0,12 µg/l
DEET (N,N-Diethyl-m-toluamid): 0,084 µg/l
Methyl-Desphenyl-Chloridazon: 0,04 µg/l

B2
PSM sum: 0,16 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,16 µg/l

PV02
< DG

B1
PSM sum: 0,13 µg/l
1,2,4-Triazol: 0,13 µg/l

0 10 20 30 40 50 m

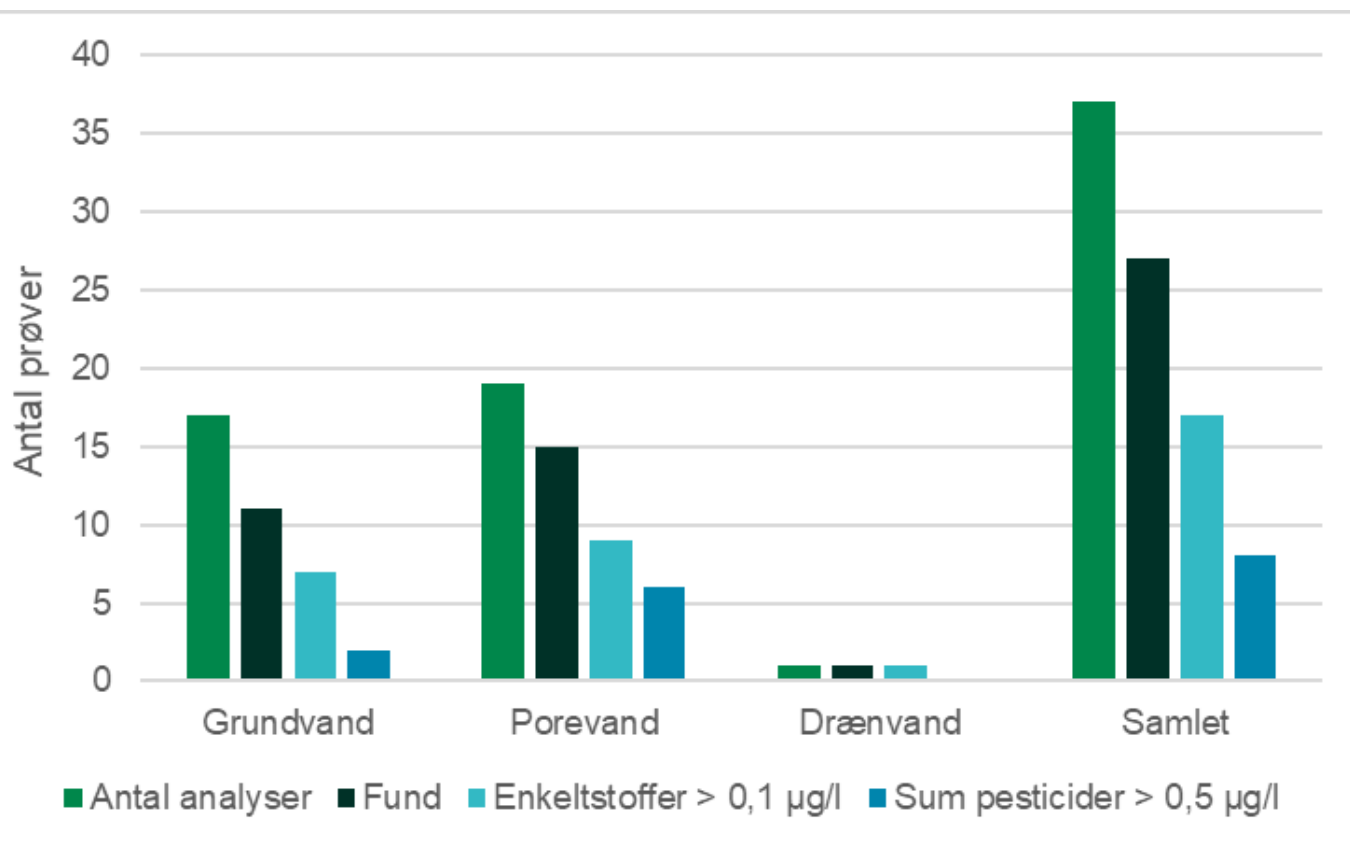
Signaturer

- Filtersat boring
- Porevandmåling

Grundvandskvalitetskriterium
Rød: overskridelse
Grøn: Ingen overskridelse

<DG: Under detektionsgrænsen

Samlet vurdering

- Påvisning i 27 ud af 37 vandprøver
  - 11 ud af 17 i grundvand
  - 15 ud af 19 i porevand
  - 1 ud af 1 i drænvand
- Grundvand
  - Påvisning på 5 ud af 6 lokaliteter
  - Overskridelse af GVK for enkeltstoffer i 7 prøver
  - Overskridelse af GVK for sum i 2 prøver
  - Kan ikke altid dokumenteres, at påvirkningen kommer fra det tilførte jord
- Porevand
  - Påvisning på 6 ud af 6 lokaliteter
  - Overskridelse af GVK for enkeltstoffer i 9 prøver
  - Overskridelse af GVK for sum i 6 prøver

Andre bemærkninger

- BAM: 10 påvisninger
- 1,2,4-triazol: 14 påvisninger
- (2-(3-trifluoromethylphenoxy)nicotin syre: 107 µg/l
(nedbrydningsprodukt af diflufenican)
- Kun BAM, DMS og TFA vil teoretisk set være nået ned til grundvandet efter 10 år

Konklusion

- 1. Jord der betragtes som ren indeholder pesticider**
- 2. Der kan potentielt ske en udsivning af pesticider fra råstofgrave og støjvolde**
- 3. Kan påvirke førstkommende grundvand**
- 4. Bør medtages i en vurdering af jordens placering**
- 5. Er nuværende analysekrav tilstrækkelige?**

MIND THE GAP

Tak til

- Miljøstyrelsen – Teknologiprogram for jord- og grundvandsforurening
- Region Nordjylland
- Region Midtjylland
- Region Syddanmark
- Region Hovedstaden

- Styregruppen
  - Lise Lotte Clausen, HOFOR
  - Jakob Washington Skovsgaard og Bo Utoft, Aarhus Kommune
  - Pia Winther Bjergaarde, Roskilde Kommune
  - Jens Lind Gregersen, Region Hovedstaden
  - Lisbeth Bergman, Region Sjælland
  - Susanne Arentoft, Region Midtjylland
  - Jesper Schiött Jensen, Miljøstyrelsen.